

Uluslararası Uyğur Araştırmaları Dergisi, Sayı: 1/2 2013, Sayfa: 41-48.

Xelqara Uyğur Tetqiqati Jorinali, San: 1/2 2013, Sehiye: 41-48.

International Journal of Uyghur Studies, Volume: 1/2 2013, Page: 41-48.

13. YÜZYILA AİT UYGURCA İKİ TİCARİ ANTLAŞMA METNİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER*

Sergey Efimoviç MALOV

*Rusçadan Çeviren: Cengiz BUYAR***

ÖZET

Rus şarkiyatçı Sergey Efimoviç Malov 1914 yılında Doğu Türkistan'a yaptığı ilmi seyahat esnasında 13. yüzyıla ait iki adet belge bulmuştur. Bu belgeler Malov tarafından okunmuş ve çevirileri yapılmıştır. Uyğurcanın 13. yüzyıldaki dil özelliklerini, Uyğurların sosyal ve kültürel durumlarını anlamak bakımından bu iki belge büyük önem taşır. Bu belgelerle ilgili S. E. Malov'un yazdığı makale, şarkiyatçı V. V. Bartold'a ithafen çıkarılan dergide Taşkent'te 1927 yılında yayınlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sergey Efimoviç Malov, Tarihi Belge, 13. Yüzyıl, Uyğur, Doğu Türkistan, Şarkiyat.

INTERPRETATIONS OF TWO UYGHUR DOCUMENTS ON COMMERCIAL AGREEMENTS FROM THE 13TH CENTURY

41

ABSTRACT

During his expedition to Eastern Turkistan in 1914 Russian Orientalist Sergey Efimovich Malov had found two documents from the 13th century. These documents were read and translated by Malov himself. They are very important in understanding the linguistic characteristics of the Uyghur language and the socio-cultural situation of the Uyghurs in the 13th century. This article about the documents written by S. E. Malov was published in Tashkent in a journal in honour of Orientalist V. V. Barthold in 1927.

Keywords: Sergey Efimovich Malov, Historical Document, 13th Century, Uyghur, Eastern Turkistan, Orientalism.

Doğu Türkistan'ın İslâm öncesi kültürünün araştırılması doğrultusunda, 1890 yılında bulunan Sanskritçe el yazmaları, bu alanda bir çıkış açmış olup şarkiyatçıların bunları incelemesi onların mühim vazifelerinden biridir. (V. V. Bartold, *İstoriya izuçeniya Vostoka i Evrope i v Rossii*, 2. baskı, Leningrad 1925, s. 139.)

* S. E. Malov, "Dva uyğurskih dokumenta", *Sbornik, V. V. Bartoldu, Turkestanskije Druzya, uçeniki i poçitateli (İz rabot Vostoçnogo fakulteta Sr. –Aziatskogo gos. un-ta) (İzd. Obşçestva dlya izuçeniya Tadjikistana i persidskih narodnostey za ego peredelami)*, Taşkent 1927, s. 387-394.

** Dr., Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Tarih Bölümü, Bişkek - KIRGIZİSTAN, E-posta: cengizbuyar@gmail.com.

Birinci dünya savaşı öncesinde Ruslar, Batı Avrupalılar ve Japonlar Çin Türkistan'ına ve Çin'in iç kısımlarına çok sayıda seyahat gerçekleştirmişlerdir. Bu seyahatler neticesinde, değişik alfabelerle ve dillerde yazılmış bir çok el yazması bu bölgelerden alınıp götürülmüştür¹.

Bunların büyük çoğunluğu Türkçe olup Uygurca, Runik (Orhon-Yenisey) harflerle yazılmışlardır. Diğerleri ise Arap, Brahma ve başka alfabelerle yazılmış el yazmalarıdır.

Batı Çin'den elde edilen eski Türk el yazmaları artık şarkiyat araştırmaları yapan büyük merkezlerin hemen hemen hepsinde mevcuttur. Günümüzde bu el yazmalarından Budizm ve Manihaizm üzerine olanların büyük çoğunluğu tercüme edilmiş ve yayınlanmıştır.

Doğu Türkistan'da Turfan vadisinde bulunan Budist, Maniheizt ve Hristiyan dinine ait metinler kadar Uygurca hukukî bilgiler içeren metinler de büyük ilgi çekmekte, ilmî bakımdan da yüksek bir değer teşkil etmektedirler.

Uygurca el yazması hukuk metinlerinin geniş koleksiyonları Berlin'de (Prof. A. Grünwadel'in seyahatlerinde topladığı), Leningrad'da ve SSCB İlimler Akademisi Asya Müzesi'nde bulunmaktadır².

Bunlardan yayımlanan belgeler pek fazla değildir. Akademisyen V. V. Radlov bu tarz belgelerden iki tanesini 1899 yılında yayımlamıştır³. Yine o, Prof. A. Grünwadel'in Çin'den alıp götürdüğü ve son raporunda bulunan belgelerden bir kısmını 1905 yılında yayımlamıştır⁴. Bu koleksiyondaki belgelerden dört tanesini A. V. Le Coq ikinci defa çevirip 1918 yılında yayımlamıştır⁵. Bunlardan başka Berlin Uygurca belgeler koleksiyonu ve Asya Müzesi belgeleri akademisyen V. V. Radlov tarafından 1918 yılında tetkik edilmiş, neticede bir kitap hazırlanmış, fakat bu kitap (Uigurische Sprachdenkmäler) günümüze kadar (Ağustos 1927) hâlâ basılmamıştır. Tarafımdan yapılan ikmallerle bu kitabın yakında yayımlanması düşünülmektedir.

Bu çalışmada ele alınacak Uygurca belgeleri, Rus Orta ve Doğu Asya Tetkik Heyeti'nin Batı Çin'e yaptığı ikinci ilmî seyahati esnasında 29 Mart 1914 tarihinde, Turfan'da, satın almak suretiyle temin ettim. Satıcının ifadelerine göre bu belgeler Astana⁶ adlı yerleşim yerinden gelmektedirler.

Birinci belge (Resim 1) bir borçlanma senedidir. Bir Uygur, Bedrün olarak ifade edilen şahıstan tatlı şarap karşılığında darı almıştır. Sonbahar da darıya karşılık şarap verecektir ve bu alışveriş için belge hazırlanmıştır.

¹ S. Oldenburg, "İssledovanie pamyatnikov starinnih kultur Kit. Turkestana", *Jurnal Min. Nar. Prosveş.*, 1904, ç. 353; S. Oldenburg, "Russkie arheologičeskie issledovaniya v Vost. Turkestane", *Kazansk. Muzeyny Vestnik*, Nu: 1-2 za 1921 g. Kazan, s. 25-30. (S. E. Malov'un Kaz. Muz. Vestnik'e yazdığı tenkit yazısı ile karş.: *Bibliofile*, Nu.: 2, Kazan 1921, s. 87-88); A. Samoyloviç'in tenkiti için bkz.: W. Radloff, "Chuastuanit...", *Jivaya Starina*, vıp. I-II, 1910; D. Anuçin, "Nemetskie ekspeditsii v Sredney Azii", *Russkie Vedomosti*, 1 Mayıs 1913, D. Anuçin, "Arheologičeskie ekspeditsii v V. Turkestane", *Zemlevedenie*, 1907, III-IV. sayı; A. Stein'in bölgeye seyahatleri ile ilgili bilgi için bkz.: D. İ. Muşketova, *İzv. Rus. Geograf. Obşç.* cilt LII, 1916, vıp II, s. 193-194; S. E. Malov, "Otçet o puteşestvii k uyguram k uyguram i salaram", *İzvestiya Russk. Komit. Dlya izučeniya Sr. i Vost. Azii*, Nu: 11, seriya II, Sankt Peterburg 1912, s. 99.

² *Otçet o deyatelnosti İ. Akademii Nauk... za 1905 g.* Spb., s. 23; Aziatskiy Muzey Ross. Akademii Nauk. 1818-1918. *Kratkaya pamyatka*, Peterburg, 1920, s. 34-37 (Tenkiti için bkz.: S. E. Malov, *Kaz. Muzeyny Vestnik*, Nu.: 1, 1922, s. 196-198).

³ D. Klementz, *Nachrichten über die von d. K. Akad. d. Wiss. zu St. Petersburg im Jahre 1898 ausgerüstete Expedition nach Turfan*. H. 1, 1899, P. 55, *Altugurische Sprachproben...* von Dr. W. Radloff.

⁴ A. Grünwadel, *Bericht über archäol. Arbeiten in İdükutschari...* München 1906 Abh. K. Bayer Akad. d. Wiss 1 K., Bd. XXIV, 1 Abth.

⁵ Le Coq, A. v., *Handschriftliche uigur, Urkunden aus Turfan, Turan*, 1918 p. 449-460. Tenkidi için bkz.: S. E. Malov, *Zapiskah Kollegii Vostokovedov*, Leningrad, 1925.

⁶ Astana ile ilgili bkz.: S. F. Oldenburg, *Russkaya Turkestanskaya ekspeditsiya 1909-1910 g.*, Spb. 1914, s. 22.

Metin sarı Çin kağıdına, bir Çin fırçası ile sıradan bir el yazısı ile yazılmıştır. Cümleler arasında nokta bulunmamaktadır. Belgedeki metnin son kelimesinin sağında borçlanan Ökrüs Timur'a ait imza niteliği taşıyan işaret yer almaktadır.

Belgenin başlangıçta rulo halinde sarıldığı, sonraları ise düzleştiği ve zaman içerisinde de yırtılmaya yüz tuttuğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte üstten 5. ve 10. alttan ise 2., 5. ve 10. satırlarda simetrik siliklikler oluşmuştur. Belgenin genel ebatı 15x21 santimetredir.

İkinci belge (Resim 2) muhteva bakımından daha ilgi çekicidir. Bu belge 52 parça pamuk kumaş karşılığında daimî süreyle sahipliği devredilen bir köle alışverişi ile ilgilidir.

Bu belgedeki bazı harflerde noktalar mevcut olup (k ve h gibi) bazılarında (c veya ş) ise yoktur.

Belgede yuvarlak mühürler bulunmaktadır. Bunlar alttan 1. ve 2. satırda, 12. ve 13. satırda, ortada 22. ve 23. satırda iki kez, satırların üst ve alt kısımlarında yer almaktadır. 22., 24. ve 27. satırların sonunda ise artı (+) şeklindeki onay işareti yer almaktadır. 26. satırın sonunda altı köşeli yıldız yer almaktadır (üç köşeli yıldız ters istikamette diğerinin üzerine yerleştirilmek suretiyle altı köşeli yıldız oluşturulmuştur). Resmin ortasındaki yatay çizgi ise belgenin katlanmasından ortaya çıkmıştır. İkinci belgenin ebatları ise 34x54 santimetredir.

Her iki belgede de tüccar ve alıcı olarak aynı şahıs, Bedrün zikredilmektedir. Mısır Kara ve Bek Timur adlı kişiler her iki belgede de şahit olarak anılmaktadır. Bununla birlikte ikinci belgede bu şahitlerin adlarının sonlarına (21., 22., 25. ve 26. satırlarda) *kuz* kelimesi eklenerek zikredildiklerini belirtmek gerekir. Belgeleri yazanlar ise aynı şahıslar değildir.

Her iki belge de Türk dilinin tarihini ve Turfan'daki eski Uygurların hayatını anlamak için büyük ehemmiyeti haizdir. Tahminlerimiz doğrultusunda bu iki belge de 13. yüzyıla aittir.

Belgenin yazımı esnasında bazı kelimeler hızlı yazma kaygısıyla kısaltılarak yazılmıştır. Örneğin *sanap* belgede *snp*, *çam çarım* ise *çm çrim* vb. şekilde yazılmıştır. Bununla birlikte yaptığımız transkripsiyonda metnin, *mn* (men), *cma* (ceme) şeklindeki orfoğrafik özellikleri olduğu gibi korunmuştur.

Transkripsiyonda köşeli parantez içerisinde verilen kelimeler ise metinde mevcut olmayıp kelimenin yapısına göre tarafımızdan yapılan ikmal ilaveleridir. Satır numaraları haricinde köşeli parantez içerisinde bulunan ikmallerle birlikte metinlerin çevirilerinde, metnin anlam bütünlüğünü sağlayacak bazı ilaveler yapılmıştır.

SSCB İlimler Akademisi Antropoloji ve Etnografya Müzesi asistanı ve fotoğrafçısı E. P. Saminov tarafından belgenin fotoğrafları doğrultusunda baskı resimleri için klişeleri yapılmıştır.

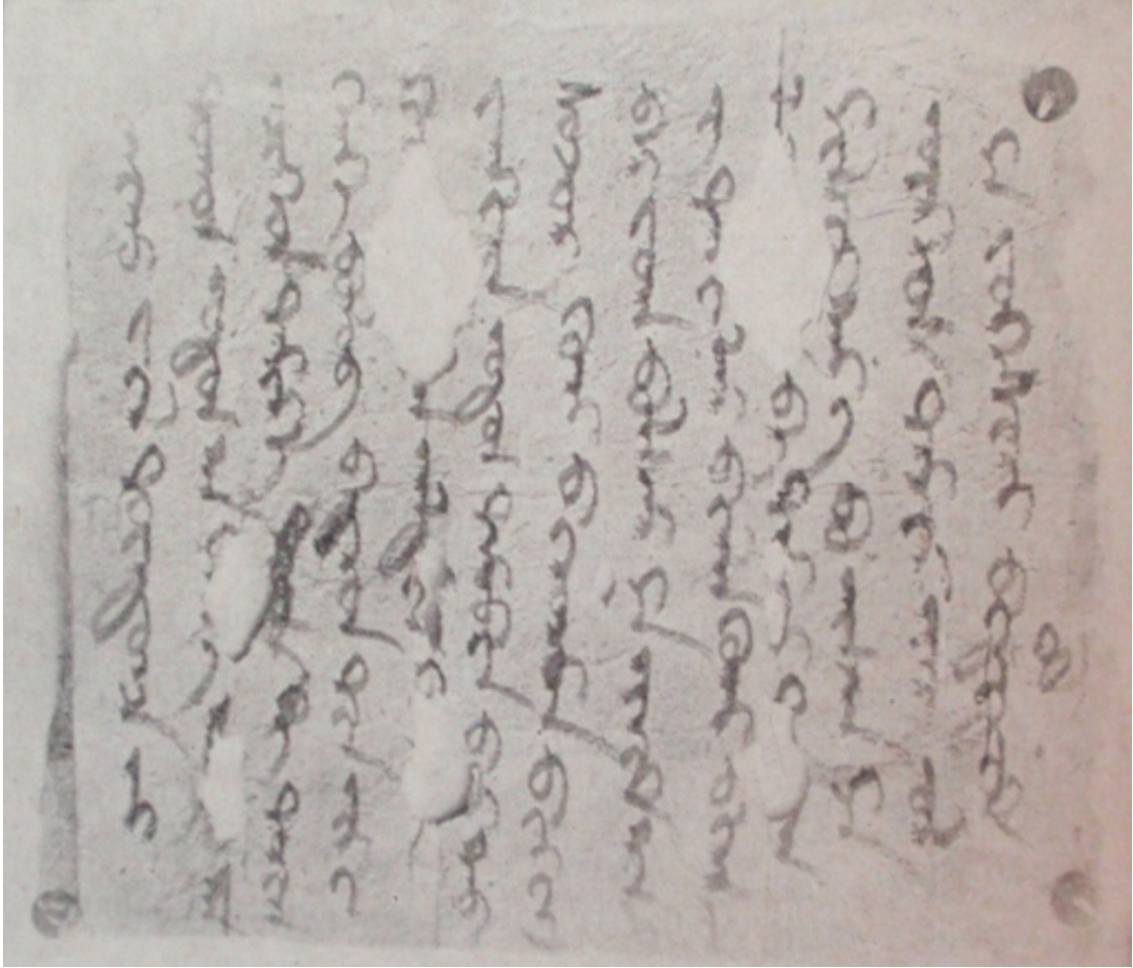
1. Metin

1. taqıku yıl tördünç ay
2. tokuz oduz қа mang a [...] қа
3. Ökrüs Temirge tūs ke tarıq
4. kergk bolup Bedrün tin iki
5. kü[ri tarı] q aldım K[üz]
6. yangıda oduz tembin bir kap
7. süçük köni birürmn birginçe
8. bar yok bolsar mn inim Kusı
9. nıng tegi ler birle köni birsün
10. ler T[anuq] Bg Temir T[anuq]
11. Mısır Kar a bu nısan mn

12. Ökrüs Temir ning ol
13. mn Yökesiri bididim

1. Metnin Çevirisi

1. Tavuk yılı dördüncü ayda
2. Yirmi dokuzuncu (günü) bana geldiği zaman
3. Ökrüs Timur, darı gerek oldu, ben
- 4-5. Bedründen, iki ölçek darı aldım
- 6-7. Güzün başlangıcında ben (buna karşılık) bir deri,
30 ölçek tatlı şarap vereceğim.
8. Eğer ödeme zamanına kadar ölürsem
O zaman küçük kardeşim Kusu
9. Akrabalarım ile birlikte tam tamına ödesinler.
10. Tanık Bek Timur, Tanık
11. Mısır Kara. bu benim işaretim
12. Ökrüs Timurundur.
13. Ben Yokasiri yazdım

Resim 1: Turfan Vadisinde Bulunan 13. Yüzyıla Ait Uygurca Borçlanma Senedi

1. Metin İle İlgili Notlar

1. Hayvanlı Türk takvimi ile ilgili olarak bakınız: N. F. Katanov, Vostochnaya hronologiya..., Kazan 1920, s. 87 (219); İzv. Sev.-Vost. Arheol. i Etnograf. İnstituta, cilt: I; N. N. Pantusov, Materialı izuçeniya nareçii tarançey..., vıp. 3, Kazan 1901. V. V. Bartold'un tenkidleri ve Eduard Chavannes'in anı yazısı (İzv. Akad. Nauk, 1918 veya Mél. Asiatiques, Petrograd, 1921, s. 1767 ve Kaşgarlı Mahmud, I, 289: Tagağu yılı)⁷.
2. Sayılar eski sisteme göre ifade edilmiştir. Bkz.: W. Radloff, Die Altürk Inschriften, 1895, p. 398-399; P. M. Melioranskiy, Pamyatnik v čest Kul-Tegina, bkz.: Zap. Vost. Otd. Rus. Arh. Obşç., cilt: XII, vıp. II-III, s. 105-107⁸.
3. Tüs (tüş okunur): kâr, gelir, yüzde. Tüs ke: yüzde karşılığı. Belgede bu kelimenin üzeri çizilmiş gibidir. Bu yüzden yapılan çevirinin anlamına dâhil edilmemiştir. *Temirge* ve *birginçe* (yedinci satır) sözleri *Temige* ve *biginçe* şeklinde yazılmıştır. Buradaki bu tarz yazım şekli ile kelimelerin sözlü dilde böyle kullanılmış olabileceğini düşünmek mümkün müdür? Bu durum günümüzde Çin Türkistanındaki Türk lehçelerinde *r* sesinin değiştirilmesi ve kaybolması ile karşılaştırılabilir.
4. Kergk: gerek, ihtiyaç duymak. Genellikle krgk şeklinde yazılır.
5. 69. belgede (Uigur. Sprachd., p. 121-122) aynı kelimeleri görmek mümkün: üç küri tarık.
6. Tembin (başka bazı belgelerde) tenbin: hacim ölçü birimi. Prof. Dr. Vladimirtsov, Moğollarda *tas* anlamına gelen *tümpün* kelimesinin olduğunu belirtti. Çince *tun* (bakır) ve *pın* (tas) kelimeleri ile karşılaştırılabilir. Bkz.: P. S. Popov, Rus.-kit. Slovar, Pekin, 2. baskı, 1896, s. 245, 547.
7. Bar çok bol. Genel itibarı ile hukukî belgelerde ölümü ifade etmek için kullanılır.
- 8-9. Küçük kardeşim Kusu ve akrabalarım ile ifadesi hakkında şu makaleye yazdığım tenkitte bahis mevcuttur: Le Coq, Handschriftl. Uigur. Urkunden; Bkz.: Zap. Kollegii Vostokovedov, c. I, 1925, s. 552-556.
Tegi: soy, aile. Türkçe-Runik yazılarda da kullanılmaktadır. Bkz.: Dr. W. Radloff, Die Altürk, Inschr. D. Mongolei, p. 332, 369.
10. Bg sözcüğü ile ilgili olarak ikinci belgenin 21 ve 26 satırına bakınız.
11. Nişân (Farsça), işaret, damga. İkinci belgedeki 22 satırla karşılaştırınız: Nisan tamğa.

⁷ On iki hayvanlı Türk takvimi ile ilgili geniş bilgi için ayrıca bkz.: Osman Turan, *Oniki Hayvanlı Türk Takvimi*, İstanbul: 1941. Tavuk Türk lehçelerinde took, takagu, takuk, takıgu, taxakui, Moğolca'da ise takıya şeklinde kullanılmaktadır. (Çevirenin Notu)

⁸ Eski Türkçe'de sayı sistemi ile ilgili daha geniş bilgi için ayrıca bkz.: Talat Tekin, *Orhon Türkçesi Grameri*, İstanbul, 2003, s. 128-133. (Çevirenin Notu)

2. Metin

1. [...y]ıl Aram ay bir yangık a ça manga [Baçan ça]
2. [yunglağ]lık böz kergk bolup Bedrün tin
3. el[ig iki] baú lık böz alıp mening Asan
4. Tigin [at] lık kungüm ni Bedrün ge alig iki
5. baú lık böz ge torúu tomludu sadtım. Bu satık
6. böz ni bidig kılms kün üz e mn Bedrün bir
7. eksük süz tökel sanap arılap birdim. Mn
8. [Baç]an yme bir eksük süz tökel sanap arılap
9. [a]ldım. Bu mn Baçan sadmış kisige mening aúam,
10. inim, uruúum, toúmısım, on luúum, yüzlügüm,
11. alımçım, birmiçim, ki kim m e bolup, çam çarım
12. kılslarlar. Bu mn sadmış kisi ge ming yıl tümen
13. kün ge teki Bedrün erklig bolsun. Tablasar, ösi
14. tudsun; tablamasar, adın kisi ge ödkürü sadsun
15. bu kisi ge çam çarım kılmasun. Abam bir ök
16. erklig beg isi ilçi yalavaç küçin tudup,
17. yulayın, alayın, tiser ler, bu kisi teg iki kisi
18. birip me söz leri yorımasun. Çamlaçuçı kisi
19. ler kor luğ bolsun bolsun. Bu bidig tuda
20. Bedrün qor suz bolsun. Bu bidig ke tanuğ
21. Çoñay, tanuğ Mısır Kar a Kuz, tanuk Beg Temir
22. Kuz, Yaraú Sıl a. Bu nısan tamğ a mn, Baçan ńing ol.
23. Mn, Alap, Baçan ça inçke ayıdıp, biditim.
24. Bu nısan mn tanuğ Çoñay ńing ol.
25. Bu nısan mn tanuğ Mısır Kar a Kuz ńing ol.
26. Bu nısan mn tanuğ Beg Temir Kuz ńing ol.
27. Bu nısan mn tanuğ Yaraú Sılú a ńing ol.

Sayfanın arkasında:

Bu bas bidig Asan Tigin ńin ol.

2. Metnin Çevirisi

1. ... yılında, Aram ayında, yeni ayın ilk günü bana, Baçan'a
2. çok kullanılan pamuklu kumaş gerek olduğunda, Bedrün'den elli iki top kumaş aldım; doğru ve usulüne uygun olarak
- 3-5. elli iki top kumaş karşılığında Bedrün'e bana ait olan Asan Tigin adlı köleyi sattım. Satılan bu
6. kumaşı yazılı antlaşmanın şartları doğrultusunda ben Bedrün
7. eksiksiz tam tamına hesap ederek ve ölçerek verdim. Ben ise
8. Baçan, eksiksiz, tam tamına, hesap ederek ve ölçerek
9. aldım. Ben Baçan tarafından satılan bu kişiye karşı, benim büyük ve
10. küçük kardeşim, akrabalarım ve kendimden bildiklerim, onluklarım ve yüzlüklerim
- 11-12. benim müşterilerim, her kim olursa olsun hak iddia etmesinler ve davacı olmasınlar, Tarafımdan satılan insanın bin yıl ve on bin
13. gün Bedrün sahibi olsun. Eğer hoşuna giderse [köle]
14. o, tutsun [onu] eğer hoşuna gitmezse başkasına satsın.

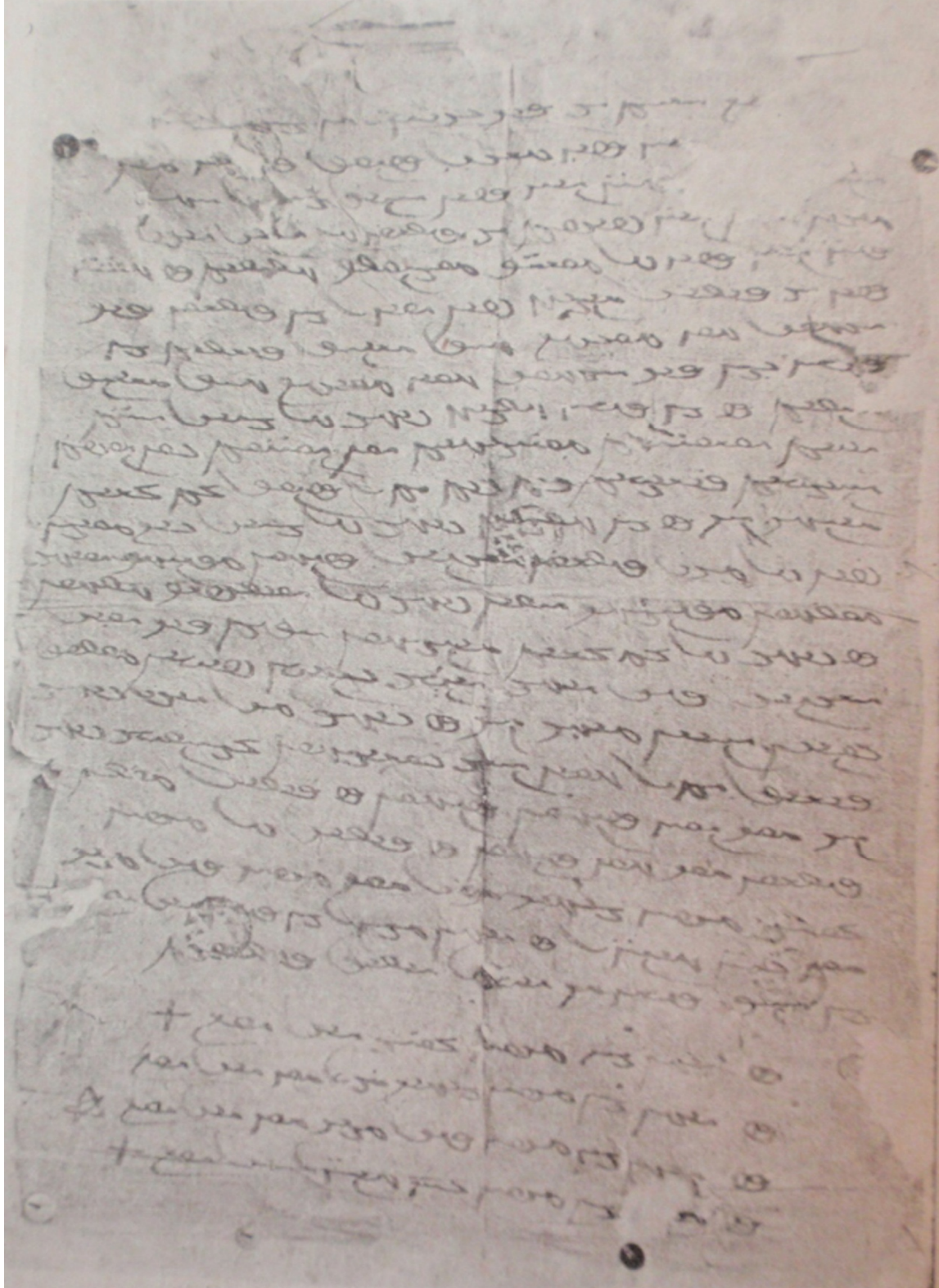
15. Bu kişiyle (Bedrün'le) münakaşa yapmasınlar ve (ondan) davacı olmasınlar. Eğer herhangi bir kişi
16. tesirli bir beyin gücünü kullanarak, kadın (beyin), haberci ve elçi olsun
17. ben bu köleyi almak istiyorum derse karşılığında bu kişiye iki köle
18. versinler ve bunun lafı edilmesin. Hak iddia eden kişiler
- 19-20. ziyanda olsun, Bedrün ise bu belge elinde bulunduğu sürece zarar etmesin. Bu belgede tanık
21. Çongay, tanık Mısır Kara Kuz, şahit Bek Timur
22. Kuz, Yarak Sılga. Bu mühür damga benim, Bedrün'ün.
23. Ben Alap, Baçan'ın ifade ettiği üzere tastamam yazdım.
24. Bu damga benim, tanık Çongay.
25. Bu damga benim, tanık Mısır Kara Kuzundur.
26. Bu damga benim, tanık Bek Timur Kuzundur.
27. Bu damga benim, tanık Yarak Sılğanındır.

Sayfanın arka tarafında:

Bu (köle) Asan Tigin'e ait esas belgedir.

2. Metinle İlgili Notlar

1. Aram: Uygurca yılın ilk ayı. Bu ad Altın Orda yarlıklarında geçmekte olup Arapça Haram ile bağlantılı olarak açıklanmaktadır. Aram ay için bakınız: Suvarnaprabhāsa. Red., Yayınlayan V. V. Radlov ve S. E. Malov, str. 589,19.
2. yunglak lık: geçerli, ihtiyaç duyulan, talep edilen. Bakınız: Suvarnaprabhāsa, s. 257,7 ve 612,4; F. W. K. Müller, Uigurica III, 81,14.
3. Alig iki gibi sayılar yeni hesaplama sistemine göre ifade edilmiştir. İlk belgeye bakınız: Dokuz otuz yani yirmi dokuz. Bkz.: Suvarnaprabhāsa, s. 301. Üç altmış: Elli üç. Turfan hukuk belgeleri ile ilgili olarak bakınız: W. Radloff, Uigur, Sprachd., p. 69-70.
5. Torúu tomludu: doğru (eksiksiz) ve tam tamına. Şu makaleye bakınız: Lekova, dok. TM, 224 (D. 168) ve V. V. Radlov, Uig. Sprachdenk, dok. 13, 57, 61.
7. Arılap: ölçüp, hesaplayıp. Moğolcadaki arılkahu: çıkarmak ile karşılaştırmak gerekir. Bkz.: O. Kovalevskiy, Mong.-russk.-frantsuzskiy slovar, c. I, Kazan, 1844, s. 147.
11. Alımçı birimçi: alacaklı verecekli. Bkz.: Kaşgarlı Mahmud, c. I, s. 72.
12. *Kılsarlar* yerine başka belgelerde daha doğru bir kullanım *kılmasunlar* yani yapmasınlar mevcuttur. Bununla birlikte burada alışlagelmiş söz diziminden farklı bir dizim kullanılmıştır. Krş.: Uig. Sprachd. Dok. 16, 30, 56, 57 ve 61. Belki bu şart kipindeki kullanım (*kılsarlar*) 17. satırdaki *-tiser ler* ile ilintilendirilebilir. Bunlardan sonra ise (17. satır) *bu kisi teg iki kisi* gelebilir.
- 12-13. Bin yıl ve bin gün ifadesini (başka bir ifade ile ebediyen) Türkler Çinlilerlerden almışlardır. Bu ifadeye Türk Runik yazıtlarında da rastlanır.
16. isi (okunuşu işi): eş, beyin hanımı (Moğolca'da aynıdır). Kaşgarlı Mahmud, c. I, 106: işiler.
- 19-20. Korluk: zarar, tam olmayan. Kor (Teleütçe): zarar, ziyan, fena. Moğolca: horo. Belgede hatalı olarak iki defa bolsun yazılmıştır.

Resim 2: Turfan Vadisinde Bulunan 13. Yüzyıla Ait, Alışveriş Karşılığında Köle Takasına Dair Uygurca Belge